

Kipras rekomendācijas iekļaujošai vērtēšanai

Limasolā, Kiprā, 2008.gada 23.un 24.oktobrī konferencē „Mācību sasniegumu vērtēšana iekļaujošā mācību vidē”, kuru organizēja Kipras Izglītības un kultūras ministrija un Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra, tikās vairāk kā 150 dalībnieki no 29 valstīm. Konference bija trīs gadu darba noslēgums, kas izskatīja vērtēšanas politiku un praksi, kas atbalsta iekļaušanu vispārīzglītojošā vidē.

Šis dokuments ir konferences dalībvalstu pārstāvju diskusiju un kopējo secinājumu rezultāts. Tas piedāvā rekomendācijas politikas veidotājiem un praktiķiem par iekļaušanu veicinošu vērtēšanas procesu izstrādi.

Visi vēstījumi šajā dokumentā ir saistīti ar svarīgākajiem starptautiskajiem paziņojumiem par speciālām vajadzībām un speciālo izglītības vajadzību nodrošināšanu, piemēram, Salamanka paziņojums (1994.) un Apvienoto Nāciju Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām (2006.).

Pārstāvji apgalvo, ka visās valstīs ...

... vērtēšanas process, norise, metodes un paņēmieni ir būtisks faktors visu skolēnu mācīšanās atbalstam, ieskaitot skolēnus ar speciālām izglītības vajadzībām;

... vērtēšana var sekmēt, vai pretēji – kavēt iekļaušanas procesu. Vērtēšanas kārtības izstrāde un iekļaujoša prakse parasti ir saistītas;

... atzīstot diagnozes lomu vērtēšanas procesā, ir nepieciešams mainīt uzsvaru no vērtēšanas, kas saistīta ar speciālām izglītības vajadzībām, nodalot to no pārlieku lielas paļaušanās uz sākotnējo vajadzību identificēšanu, kas saistīta ar diagnozes noteikšanu un resursu piešķiršanu (bieži veic personas, kuras nav saistītas ar vispārīzglītojošo skolu), uz nepārtrauktu vērtēšanu, kuru veic skolotājs un citi speciālisti, kas tiešā veidā vada mācību procesu un sniedz informāciju par mācīšanu un mācīšanos;

... ir nepieciešams attīstīt nepārtraukto, formatīvo vērtēšanu, kas ir efektīva vispārīzglītojošajās skolās: nodrošinot skolas un skolotājus ar paņēmieniem, lai viņi varētu uzņemties atbildību par visu skolēnu, ieskaitot skolēnu ar speciālām izglītības vajadzībām, vērtēšanu un lai varētu sākotnēji atpazītu citu skolēnu speciālās vajadzības.

Pārstāvji vienojās ...

... par jēdzienu iekļaujoša vērtēšana. Pieeja vērtēšanai visās izglītības vidēs, kurās politika un prakse ir veidota, lai pēc iespējas vairāk veicinātu visu skolēnu mācīšanos;

... ka iekļaujošas vērtēšanas mērķis ir vērtēšanas pamatnostādņu un procesu atbalsts visu skolēnu veiksmīgai fiziskai, sociālai un akadēmiskai iekļaušanai un līdzdalībai, ieskaitot atstumšanas riskam pakļautos skolēnus un īpaši skolēnus ar speciālām izglītības vajadzībām;

... ka principi, kas apstiprina iekļaujošo vērtēšanu ir:

- visām vērtēšanas procedūrām ir jāpievērš uzmanība mācību procesa informēšanai un veicināšanai;
- skolēniem jābūt tiesīgiem izteikt priekšlikumus par vērtēšanas procesu, kurā viņi piedalās;
- visiem skolēniem jābūt tiesīgiem piedalīties vērtēšanas procesā, kas ir pamatots, ticams un piemērots katra skolēna specifiskajām vajadzībām;

- viss vērtēšanas process jāveido, ievērojot universālus principus, lai visiem skolēniem būtu iespēja demonstrēt savus mācīšanās sasniegumus, iemaņas un zināšanas;
- skolēnu ar speciālām izglītības vajadzībām vajadzības ir jāņem vērā un jāskaidro visās vispārējās izglītības un speciālās izglītības specifiskajās vērtēšanas pamatnostādņēs;
- visiem vērtēšanas procesiem jāpapildina vienam otru;
- visiem vērtēšanas procesiem jāņem vērā un pozitīvi jāattiecas pret dažādību, identificējot un novērtējot visu skolēnu individuālo mācīšanās progresu un sasniegumus;
- visiem vērtēšanas procesiem jābūt saskaņotiem un koordinētiem ar mērķi atbalstīt mācīšanu un mācīšanos;
- iekļaujošas vērtēšanas mērķis ir novērst segregāciju, izvairoties – cik vien iespējams – no skolēnu iedalīšanas kategorijās, pievēršot uzmanību iekļaušanu veicinošai mācīšanas un mācīšanās praksei.

... ka inovācijas iekļaujošā vērtēšanā demonstrē labu vērtēšanas praksi visiem skolēniem;

... ka „vērtēšana mācīšanās veicināšanai” – līdzeklis, ar kuru skolēni pārdomā savu mācīšanos un ir iesaistīti interaktīvā atgriezeniskā saiknē ar saviem skolotājiem, lai kopīgi plānotu nākošos soļus mācību procesā - ir pieeja, kas atbalsta iekļaujošu vērtēšanu.

Pārstāvji rekomendē, lai ...

... visi skolēni ir iesaistīti un viņiem ir iespēja ietekmēt savu vērtēšanas procesu un mācību mērķu un plānu (individuālo izglītības plānu vai līdzīgu dokumentu) izstrādi, īstenošanu un novērtēšanu;

... ir iesaistīti vecāki un viņiem ir iespēja ietekmēt visus vērtēšanas procesus, kas saistīti ar viņu bērnu;

... skolotāji izmanto vērtēšanu mācīšanās veicināšanai kā līdzekli, lai uzlabotu mācīšanās iespējas visiem skolēniem. Piedaloties skolēniem, tiek izvirzīti kopīgi sasniedzamie mērķi, paredzot efektīvas mācīšanas stratēģijas ikkatram skolēnam. Tas ietver arī atgriezeniskās saiknes nodrošināšanu skolēniem atbilstoši viņu vajadzībām un atbalsta mācīšanos;

... skolas īsteno vērtēšanas plānus, kuri raksturo vērtēšanas mērķus un pielietojumu, lomu un atbildību, kā arī skaidri nosaka vērtēšanas izmantošanu, lai atbalstītu visu skolēnu dažādās vajadzības;

... daudznazaru vērtēšanas komandas – vienalga kādi speciālisti to veido vai cik tā ir liela – darbojas, lai atbalstītu iekļaušanu, mācīšanas un mācīšanās procesus ikvienam skolēniem;

... vērtēšanas pamatnostādnes un process atbalsta un uzlabo veiksmīgu visu skolēnu, kuri pakļauti izstumšanas riskam un nepietiekamu mācību sasniegumu iegūšanai, ieskaitot skolēnus ar speciālām izglītības vajadzībām, iekļaušanu un līdzdalību;

... vērtēšanas normatīvais regulējums vienmēr veicina efektīvu iekļaujošas vērtēšanas īstenošanu.

2008.gada oktobris, Limasola, Kipra